

Sygn. akt **I AGa 296/20**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 grudnia 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny i Własności Intelektualnej

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Mikołaj Tomaszewski

po rozpoznaniu w dniu 31 grudnia 2021 r. w Poznaniu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa **Skarbu Państwa – Państwowe(...) C.**

przeciwko **(...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w P.**

o zapłatę

oraz sprawy z powództwa **Skarbu Państwa – Państwowe (...)K.**

przeciwko **(...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w P.**

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 27 sierpnia 2020r. sygn. akt IX GC 189/19

I. zmienia zaskarżony wyrok:

a) w punkcie I. 1 i zasądza od pozwanego na rzecz powoda Skarbu

Państwa – (...)

C. 208.704 zł(dwieście osiem tysięcy siedemset cztery) z ustawowymi

odsetkami za opóźnienie:

- od kwoty 69.568,02 zł od 1 kwietnia 2018 r. do dnia zapłaty,

- od kwoty 69.567,99 zł od 1 lipca 2018r. zł do dnia zapłaty,

- od kwoty 69.567,99 zł od 1 października 2018r. zł do dnia zapłaty,

b) w punkcie I. 2 i zasądza od pozwanego na rzecz Prokuraturii Generalnej

Rzeczypospolitej Polskiej 10.800zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa

procesowego;

c) dodając punkt I. 3 w brzmieniu: nakazuje ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Poznaniu) 10.436 zł tytułem nieuiszczonej opłaty sądowej od pozwu;

II. zasądza od pozwanego na rzecz Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej 8.100 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym;

III. nakazuje ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w P.) 10.436 zł tytułem nieuiszczonej opłaty sądowej od apelacji.

IV. zmienia zaskarżony wyrok:

a) w punkcie II. 1 częściowo i zasądza od pozwanego na rzecz powoda Skarbu Państwa – Państwowe(...) Państwowe

(...) K. 214.577,99 zł (dwieście czternaście tysięcy pięćset siedemdziesiąt siedem 99/00) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie:

- od kwoty 53.645,56 zł od 1 kwietnia 2018r. do dnia zapłaty,

- od kwoty 53.645,56 zł od 1 lipca 2018 roku do dnia zapłaty,,

- od kwoty 53.645,56 zł od 1 października 2018 roku do dnia zapłaty,

- od kwoty 53.641,31 zł od 2 stycznia 2019r. do dnia zapłaty;

b) w punkcie II. 2 i zasądza od pozwanego na rzecz Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej 10.800zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

c) dodając punkt II. 3 w brzmieniu: nakazuje ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Poznaniu) 10.729 zł tytułem nieuiszczonej opłaty sądowej od pozwu;

V. w pozostałym zakresie apelację oddala;

VI. zasądza od pozwanego na rzecz Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej 8.100 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym;

VII. nakazuje ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa (Sąd

Okręgowy w P.) 10.729 zł tytułem nieuiszczonej opłaty

sądowej od apelacji.

Mikołaj Tomaszewski

(...)

starszy sekretarz sądowy

J. F.

UZASADNIENIE

Skarb Państwa-Państwowe (...) C. wniósł przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. pozew o zapłatę 69.736,43 zł z odsetkami i kosztami procesu.

Pismem z 30.11.2018 r. powództwo zostało rozszerzone o kwotę 139.826,62 zł z odsetkami tytułem wynagrodzenia za II i III kwartał (...). oraz rekompensaty z art. 10 ust 2 ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych.

Pismem z 07.08.2019 r. pozew został cofnięty w zakresie kwoty 859,04 zł tytułem rekompensat z art. 10 ust 2 ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych.

Powyższa sprawa została zarejestrowana pod sygn. akt. IX GC 189/19.

Skarb Państwa-Państwowe (...) (...) K. wniósł przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. pozew o zapłatę 53.813,96 zł z odsetkami i kosztami procesu.

Pismem z 30.11.2018 r. powództwo zostało rozszerzone o kwotę 107.636,44 zł z odsetkami tytułem wynagrodzenia za II i III kwartał (...). oraz 2 rekompensat z art. 10 ust 2 ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych.

Pismem z 13.07.2020 r. powództwo zostało ponownie rozszerzone o kwotę 53.641,31 zł z odsetkami tytułem wynagrodzenia za IV kwartał 2018 r. i 172,00 zł z odsetkami tytułem rekompensaty z art. 10 ust 2 ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych.

Powyższa sprawa została zarejestrowana pod sygn. akt. IX GC 329/19.

Postanowieniem z 27.02. (...). sprawa IX GC 329/19 została połączona ze sprawą IX GC 189/19 celem ich wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Pozwany wniósł o odrzucenie obu pozwów z uwagi na ich złożenie przez (...)którzy nie dysponują legitymacją do inicjowania sporów w imieniu Skarbu Państwa, ewentualnie ich oddalenie z uwagi na bezzasadność.

Postanowieniem z 27.08.2020 r. wnioski o odrzucenie obu pozwów zostały oddalone, gdyż w obu pozwach jako powód wskazany został Skarb Państwa, nie zaś (...). Nadto w zakresie sprawy IX GC 329/19 proces został umorzony na podstawie art. 355 w zw. z art. 203 § 1 i 4 kpc co do kwoty 859,04 zł z uwagi na skuteczne cofnięcie pozwu w tym zakresie.

Wyrokiem z dnia Sąd Okręgowy 27 sierpnia 2020r. Sąd Okręgowy w Poznaniu:

I.1. oddalił powództwo o zapłatę 208.704,00 zł z odsetkami;

2. zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 5.417,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu,

II.1 oddalił powództwo o zapłatę 215.263,70 zł z odsetkami;

2. zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 5.417,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

W motywach rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy wskazał, że 16.08.2012 r. Skarb Państwa – (...) – Regionalne(...)w G., P., P., S., S., T., W. i Z. i pozwany zawarli „Ramową umowę o współpracy” nr (...). Celem tej umowy było ustalenie zasad i warunków współdziałania stron w zakresie prowadzenia przez pozwanego eksploatacji, konserwacji, remontów i modernizacji linii oraz urządzeń elektroenergetycznych stanowiących jego własność, a posadowionych na gruntach pozostających w zarządzie Lasów (...)na terenie nadzorowanym przez w/w (...) Dyrekcje, jak również prowadzenia uzgodnień dotyczących budowy na tych gruntach nowych linii i urządzeń elektroenergetycznych. Umowa ta, wraz z zawartymi w jej wykonaniu umowami wykonawczymi, miała określać zasady i warunki współdziałania pomiędzy stronami do czasu ustanowienia służebności przesyłu (§ 1 ust 1 umowy). Z tytułu umożliwienia pozwanemu dostępu do linii i urządzeń elektroenergetycznych (...) Państwowym przysługiwać miało wynagrodzenie roczne w roku 2012 i w latach następnych. Wynagrodzenie roczne i jednorazowe miało być należne właściwym terytorialnie nadleśnictwom i miało zostać określone w umowach wykonawczych (§ 3 ust 1 i 2 umowy). Roczne wynagrodzenie należne właściwym nadleśnictwom za $1m^{(2)}$ gruntu skalkulowane miało być na podstawie równowartości podatku od nieruchomości lub podatku leśnego i rolnego, zależnej od kategorii gruntów wynikających z ewidencji gruntów i budynków, zadeklarowanych przez poszczególne nadleśnictwa właściwemu organowi podatkowemu za dany rok podatkowy (§ 5 ust. 1). Wysokość opodatkowania gruntów miała być każdorazowo określona na podstawie oświadczeń właściwych nadleśnictw, uzgodnionych z pozwanym (§ 5 ust. 3 umowy). Wzór oświadczenia poszczególnych nadleśniczych o wysokości deklarowanych w poszczególnych gminach kwotach podatku od nieruchomości, podatku leśnego oraz podatku rolnego odpowiednich dla kategorii gruntów miał stanowić załącznik nr (...) do umowy wykonawczej i podlegać aktualizacji do 15 lutego każdego roku kalendarzowego. Pozwany miał prawo do bieżącej weryfikacji zgodności oświadczeń ze stanem faktycznym (§ 4 ust. 4, § 5 ust. 3 umowy). Strony zadeklarowały, że w granicach obowiązującego prawa będą podejmowały działania zmierzające do klasyfikacji gruntów, jako grunty leśne, opodatkowane podatkiem leśnym (§ 5 ust. 4 umowy). Na okoliczność obciążenia z tytułu wynagrodzenia właściwe nadleśnictwo miało wystawiać kwartalne faktury VAT w terminie 7 dni od daty uzgodnienia z pozwanym inwentaryzacji linii i urządzeń elektroenergetycznych (załącznik nr (...) do umowy) oraz oświadczenia o deklarowanych stawkach podatkowych na dany rok (załącznik nr (...) do umowy wykonawczej), nie później jednak niż do dnia kończącego drugi miesiąc danego kwartału, z terminem płatności przypadającym na ostatni dzień tego kwartału (§ 6 ust 1). Do kwoty ustalonego wynagrodzenia miał zostać doliczony podatek VAT I (§ 6 ust 2). W roku 2012 pierwsza faktura VAT miała obejmować okres od dnia 01.01.2012 r. do ostatniego dnia kwartału, w którym zostanie zawarta umowa wykonawcza i miała zostać wystawiona w terminie 7 dni od dnia zawarcia umowy wykonawczej, z terminem płatności wynoszącym 30 dni od dnia jej otrzymania przez operatora (§ 6 ust 3). W przypadku, gdy właściwy organ podatkowy wyda decyzję administracyjną, wykonalną lub natychmiast wykonalną, określającą pozwanego jako zobowiązanego z tytułu podatku od nieruchomości w zakresie gruntów objętych umową stron i w rezultacie tej decyzji zapłaci ten podatek, to roczne wynagrodzenie właściwych nadleśnictw miało zostać skorygowane o kwotę podatku zapłaconego (§ 5 ust. 5). W powyższej sytuacji pozwany i właściwe nadleśnictwo miały przeprowadzić następujące czynności: pozwany miał pisemnie powiadomić dane nadleśnictwo o otrzymanej decyzji administracyjnej i uregulowaniu zobowiązania podatkowego, następnie nadleśnictwo w terminie 14 dni miało dokonać aktualizacji umowy wykonawczej w zakresie załączników nr(...) oraz wystawić fakturę korygującą (§ 5 ust. 6). W przypadku, gdy właściwy organ podatkowy wyda ostateczną decyzję administracyjną, od której zostaną wniesione wszelkie przewidziane prawem zwyczajne środki odwoławcze, obciążającą nadleśnictwo inną wartością niż kwota zadeklarowanego podatku dla pasów wyszczególnionych (załącznik nr (...) do umowy wykonawczej), to roczne wynagrodzenie nadleśnictw ulec miało skorygowaniu o wartość wynikającą z tej decyzji. Zasada konieczności wykorzystania środków odwoławczych miała nie obowiązywać jedynie w sprawach, w których ich wniesienie byłoby oczywiście nieuzasadnione (§ 5 ust. 7). Umowa zawarta została na czas określony, niezbędny do ustanowienia służebności przesyłu dla wszystkich gruntów objętych umowami wykonawczymi. Miała ulec rozwiązaniu z momentem ustanowienia ostatniej służebności przesyłu (§ 12 ust. 2). Załącznikami do umowy były: 1) wzór „Umowy wykonawczej”, 2) wzór zapisów w akcie notarialnym ustanowienia służebności przesyłu.

W wykonaniu w/w umowy ramowej Skarb Państwa-Państwowe (...) C. i pozwany zawarli 14.11.2012 r. umowy wykonawcze nr (...) - (...) i (...) - (...) wg wzoru stanowiącego załącznik nr (...) do umowy ramowej. Umowy te miały określać zasady i warunki współdziałania pomiędzy stronami do czasu ustanowienia służebności przesyłu (§ 1 ust. 3). Z tytułu umożliwienia pozwanemu dostępu do linii i urządzeń elektroenergetycznych (...) przysługiwać miało wynagrodzenie roczne w roku 2012 i w latach następnych oraz jednorazowe za okres od 2006 do roku 2011 (§ 3 ust 1 umowy). Roczne wynagrodzenie należne (...) za 1m⁽²⁾ gruntu skalkulowane miało być na podstawie równowartości podatku od nieruchomości lub podatku leśnego i rolnego, zależnej od kategorii gruntów wynikających z ewidencji gruntów i budynków, zadeklarowanych przez (...) właściwemu organowi podatkowemu za dany rok podatkowy (§ 5 ust. 1). Wysokość opodatkowania gruntów miała być każdorazowo określona na podstawie oświadczeń (...), uzgodnionych z pozwanym (§ 5 ust. 3 umowy). Wzór oświadczenia Nadleśnictwa o wysokości deklarowanych w poszczególnych gminach kwotach podatku od nieruchomości, podatku leśnego oraz podatku rolnego odpowiednich dla kategorii gruntów stanowił załącznik nr 2 do umowy miał podlegać aktualizacji do 15 lutego każdego roku kalendarzowego. Pozwany miał prawo do weryfikacji zgodności oświadczeń ze stanem faktycznym (§ 4 ust. 3, § 5 ust. 3 umowy). Strony zadeklarowały, że w granicach obowiązującego prawa będą podejmowały działania zmierzające do klasyfikacji gruntów, jako grunty leśne, opodatkowane podatkiem leśnym (§ 5 ust. 4 umowy). Na okoliczność obciążenia z tytułu wynagrodzenia (...) miało wystawiać kwartalne faktury VAT w terminie 7 dni od daty uzgodnienia z pozwanym inwentaryzacji linii i urządzeń elektroenergetycznych (załącznik nr 1 do umów) oraz oświadczenia o deklarowanych stawkach podatkowych na dany rok (załącznik nr (...) do umów), nie później jednak niż do dnia kończącego drugi miesiąc danego kwartału, z terminem płatności przypadającym na ostatni dzień tego kwartału (§ 6 ust 1). Do kwoty ustalonego wynagrodzenia miał zostać doliczony podatek VAT (§ 6 ust 2). W roku 2012 pierwsza faktura VAT miała obejmować okres od dnia 01.01.2012 r. do ostatniego dnia kwartału, w którym została zawarta umowa i miała zostać wystawiona w terminie 7 dni od dnia zawarcia umowy wykonawczej, z terminem płatności wynoszącym 30 dni od dnia jej otrzymania przez operatora (§ 6 ust 3). W przypadku, gdy właściwy organ podatkowy wyda decyzję administracyjną, wykonalną lub natychmiast wykonalną, określającą pozwanego jako zobowiązanego z tytułu podatku od nieruchomości w zakresie gruntów objętych umową stron i w rezultacie tej decyzji zapłaci ten podatek, to roczne wynagrodzenie (...) miało zostać skorygowane o kwotę podatku zapłaconego (§ 5 ust. 5). W powyższej sytuacji pozwany i (...) miały przeprowadzić następujące czynności: pozwany miał pisemnie powiadomić (...) o otrzymanej decyzji administracyjnej i uregulowaniu zobowiązania podatkowego, następnie (...) w terminie 14 dni miało dokonać aktualizacji umowy wykonawczej w zakresie załączników nr (...) oraz wystawić fakturę korygującą (§ 5 ust. 6). W przypadku, gdy właściwy organ podatkowy wyda ostateczną decyzję administracyjną, od której zostaną wniesione wszelkie przewidziane prawem zwyczajne środki odwoławcze, obciążającą (...) inną wartością niż kwota zadeklarowanego podatku dla pasów wyszczególnionych (załącznik nr (...) do umowy wykonawczej), to roczne wynagrodzenie Nadleśnictwa ulec miało skorygowaniu o wartość wynikającą z tej decyzji. Zasada konieczności wykorzystania środków odwoławczych miała nie obowiązywać jedynie w sprawach, w których ich wniesienie byłoby oczywiście nieuzasadnione (§ 5 ust. 7). Umowy zawarte zostały na czas określony, niezbędny do ustanowienia służebności przesyłu dla wszystkich gruntów nimi objętych. Miały ulec rozwiązaniu z momentem ustanowienia ostatniej służebności przesyłu (§ 12 ust. 3). Załącznikami do nich były: 1) inwentaryzacje linii i urządzeń elektroenergetycznych pozwanego, 2) oświadczenia Nadleśnictwa o wysokości deklarowanych stawek podatkowych na rok 2012 r., dla gruntów pod liniami i urządzeniami elektroenergetycznymi pozwanego, 3) zestawienia zapłaconych podatków za okres od 01.01.2006 r. do 31.12.2011 r. za grunty pod liniami i urządzeniami elektroenergetycznymi pozwanego.

Zgodnie z załącznikami nr (...) do obu umów (inwentaryzacje linii i urządzeń elektroenergetycznych pozwanego) działki ewidencyjne, na których miały być ustanowione służebności były zakwalifikowane w ewidencji gruntów jako leśne albo rolne.

W wykonaniu w/w umowy ramowej Skarb Państwa-Państwowe (...) (...) K. i pozwany zawarli 12.11.2012 r. umowę wykonawczą nr (...) (...) - (...) wg wzoru stanowiącego załącznik nr (...) do umowy ramowej. Umowa ta miała określać zasady i warunki współdziałania pomiędzy stronami do czasu ustanowienia służebności przesyłu (§ 1 ust. 3). Z tytułu umożliwienia pozwanemu dostępu do linii i urządzeń elektroenergetycznych Nadleśnictwu przysługiwać

miało wynagrodzenie roczne w roku 2012 i w latach następnych oraz jednorazowe za okres od 2006 do roku 2011 (§ 3 ust 1 umowy). Roczne wynagrodzenie należne (...) za $1m^{(2)}$ gruntu skalkulowane miało być na podstawie równowartości podatku od nieruchomości lub podatku leśnego i rolnego, zależnej od kategorii gruntów wynikających z ewidencji gruntów i budynków, zadeklarowanych przez (...) właściwemu organowi podatkowemu za dany rok podatkowy (§ 5 ust. 1). Wysokość opodatkowania gruntów miała być każdorazowo określona na podstawie oświadczeń Nadleśnictwa, uzgodnionych z pozwanym (§ 5 ust. 3 umowy). Wzór oświadczenia (...) o wysokości deklarowanych w poszczególnych gminach kwotach podatku od nieruchomości, podatku leśnego oraz podatku rolnego odpowiednich dla kategorii gruntów stanowił załącznik nr (...) do umowy miał podlegać aktualizacji do 15 lutego każdego roku kalendarzowego. Pozwany miał prawo do weryfikacji zgodności oświadczeń ze stanem faktycznym (§ 4 ust. 3, § 5 ust. 3 umowy). Strony zadeklarowały, że w granicach obowiązującego prawa będą podejmowały działania zmierzające do klasyfikacji gruntów, jako grunty leśne, opodatkowane podatkiem leśnym (§ 5 ust. 4 umowy). Na okoliczność obciążenia z tytułu wynagrodzenia (...) miało wystawiać kwartalne faktury VAT w terminie 7 dni od daty uzgodnienia z pozwanym inwentaryzacji linii i urządzeń elektroenergetycznych (załącznik nr (...) do umowy) oraz oświadczenia o deklarowanych stawkach podatkowych na dany rok (załącznik nr (...) do umowy), nie później jednak niż do dnia kończącego drugi miesiąc danego kwartału, z terminem płatności przypadającym na ostatni dzień tego kwartału (§ 6 ust 1). Do kwoty ustalonego wynagrodzenia miał zostać doliczony podatek VAT (§ 6 ust 2). W roku 2012 pierwsza faktura VAT miała obejmować okres od dnia 01.01.2012 r. do ostatniego dnia kwartału, w którym została zawarta umowa i miała zostać wystawiona w terminie 7 dni od dnia zawarcia umowy wykonawczej, z terminem płatności wynoszącym 30 dni od dnia jej otrzymania przez operatora (§ 6 ust 3). W przypadku, gdy właściwy organ podatkowy wyda decyzję administracyjną, wykonalną lub natychmiast wykonalną, określającą pozwanego jako zobowiązanego z tytułu podatku od nieruchomości w zakresie gruntów objętych umową stron i w rezultacie tej decyzji zapłaci ten podatek, to roczne wynagrodzenie Nadleśnictw miało zostać skorygowane o kwotę podatku zapłaconego (§ 5 ust. 5). W powyższej sytuacji pozwany i (...) miały przeprowadzić następujące czynności: pozwany miał pisemnie powiadomić (...) o otrzymanej decyzji administracyjnej i uregulowaniu zobowiązania podatkowego, następnie (...) w terminie 14 dni miało dokonać aktualizacji umowy wykonawczej w zakresie załączników nr 1 i 2 oraz wystawić fakturę korygującą (§ 5 ust. 6). W przypadku, gdy właściwy organ podatkowy wyda ostateczną decyzję administracyjną, od której zostaną wniesione wszelkie przewidziane prawem zwyczajne środki odwoławcze, obciążającą (...) inną wartością niż kwota zadeklarowanego podatku dla pasów wyszczególnionych (załącznik nr 1 do umowy wykonawczej), to roczne wynagrodzenie Nadleśnictwa ulec miało skorygowaniu o wartość wynikającą z tej decyzji. Zasada konieczności wykorzystania środków odwoławczych miała nie obowiązywać jedynie w sprawach, w których ich wniesienie byłoby oczywiście nieuzasadnione (§ 5 ust. 7). Umowa zawarta została na czas określony, niezbędny do ustanowienia służebności przesyłu dla wszystkich gruntów nią objętych. Miała ulec rozwiązaniu z momentem ustanowienia ostatniej służebności przesyłu (§ 12 ust. 2). Załącznikami do umowy były: 1) inwentaryzacja linii i urządzeń elektroenergetycznych pozwanego, 2) oświadczenie (...) o wysokości deklarowanych stawek podatkowych na rok 2012 r., dla gruntów pod liniami i urządzeniami elektroenergetycznymi pozwanego, 3) zestawienie zapłaconych podatków za okres od 01.01.2006 r. do 31.12.2011 r. za grunty pod liniami i urządzeniami elektroenergetycznymi pozwanego.

W wykonaniu umowy ramowej z 16.08.2012 r. oraz umów wykonawczych nr (...) - (...) i (...) - (...) Skarb (...) - (...) C. i pozwany zawarli (...) umowę ustanowienia na rzecz pozwanego odpłatnej służebności przesyłu na 22 nieruchomościach (§ 4 umowy). Z tytułu ustanowienia tej służebności (...) przysługiwało wynagrodzenia w wysokości odpowiadającej wartości podatków i opłat, ponoszonych przez (...) od części nieruchomości, z której korzystanie było ograniczone w związku z obciążeniem jej służebnością przesyłu, a której powierzchnia została określona w załączniki do umowy pod nazwą „Wykaz nieruchomości do obciążenia służebnością przesyłu” (§ 5 ust 1 umowy). Wynagrodzenie miało być płatne corocznie z dołu w okresach kwartalnych, na podstawie faktur VAT wystawionych przez (...) w wysokości stanowiącej $\frac{1}{4}$ wynagrodzenia rocznego (§ 5 ust 2 umowy). Wysokość rocznego wynagrodzenia miała być ustalana na podstawie oświadczenia (...) o wysokości zadeklarowanych w danym roku podatkowym podatkach i opłatach od części nieruchomości, na których ustanowiona została służebność przesyłu. Oświadczenie to, w formie wykazu w podziale na gminy, rodzaj podatku, obowiązujące stawki podatkowe oraz wartość podatku, miało być przesyłane przez (...) do pozwanego w terminie do 15 lutego każdego roku kalendarzowego, a pozwanej przysługiwać miało prawo do bieżącej weryfikacji zgodności oświadczenia ze stanem faktycznym (§ 5 ust. 5 umowy).

W przypadku, gdy właściwy organ podatkowy wyda decyzję administracyjną, wykonalną lub natychmiast wykonalną, określającą pozwanego jako zobowiązanego z tytułu podatku od nieruchomości w zakresie gruntów, na których została ustanowiona służebność przesyłu i w rezultacie tej decyzji pozwany zapłaci ten podatek, to roczne wynagrodzenie (...) miało zostać skorygowane o kwotę podatku zapłaconego. W powyższej sytuacji: a) pozwany miał pisemnie powiadomić (...) o otrzymanej decyzji administracyjnej i uregulowaniu zobowiązania podatkowego, b) terminie 14 dni (...) miało dokonać aktualizacji oświadczenia i niezwłocznie wystawić fakturę korygującą VAT (§ 5 ust. 6 umowy). W przypadku, gdy właściwy organ podatkowy wyda ostateczną decyzję administracyjną, od której wniesione zostaną wszelkie przewidziane prawem zwyczajne środki odwoławcze, zmieniającą wysokość zapłaconego podatku w danym roku podatkowym od gruntów, na których została ustanowiona służebność przesyłu, to pozwany miał wyrównać (...) kwoty zapłaconego podatku za okres ustalony decyzją w przypadku, gdy (§ 5 ust. 8 umowy). W przypadku, gdy powołana decyzja będzie stwierdzać nadpłatę podatku za rok podatkowy, (...) miało zwrócić pozwanemu zapłacone wynagrodzenie w wysokości odpowiadającej stwierdzonej nadpłacie w terminie 30 dni (§ 5 ust. 9 umowy). W przypadku, o którym mowa w ust 8 (...) miało przedstawiać pozwanemu w terminie 4 dni od daty doręczenia decyzji administracyjnej I albo II instancji opinię co do braku zasadności składania środków odwoławczych wraz ze stosowanym uzasadnieniem. Zasada konieczności składania środków odwoławczych miała nie obowiązywać w sprawach, w których ich wniesienie byłoby oczywiście nieuzasadnione. W terminie kolejnych 4 dni pozwany miał przekazać (...) swoje stanowisko w sprawie. Brak tego stanowiska we wskazanym terminie miał być równoznaczny z brakiem zasadności składania odwołania od decyzji administracyjnej (§ 5 ust 10 umowy).

W wykonaniu umowy ramowej z 16.08.2012 r. oraz umowy wykonawczej nr (...) (...) - (...) Skarb Państwa - Państwowe (...) K. i pozwany zawarli 20.01.2015 r. i 14.12.2015 r. dwie umowy ustanowienia na rzecz pozwanego 2 odpłatnych służebności przesyłu na łącznie 29 nieruchomościach (§ 4 obu umów). Z tytułu ustanowienia tych służebności (...) przysługiwało wynagrodzenia w wysokości odpowiadającej wartości podatków i opłat, ponoszonych przez (...) od części nieruchomości, z których korzystanie było ograniczone w związku z obciążeniem ich służebnościami przesyłu, a których powierzchnia została określona w załączniku do umowy pod nazwą „Wykaz nieruchomości do obciążenia służebnością przesyłu” (§ 5 pkt a obu umów). Wynagrodzenie miało być płatne corocznie z dołu w okresach kwartalnych, na podstawie faktur VAT wystawionych przez (...), w wysokości stanowiącej 1/4 wynagrodzenia rocznego (§ 5 pkt b obu umów). Wysokość rocznego wynagrodzenia miała być ustalana na podstawie oświadczenia (...) o wysokości zadeklarowanych w danym roku podatkowym podatkach i opłatach od części nieruchomości, na których ustanowione zostały służebności przesyłu. Oświadczenie to, w formie wykazu w podziale na gminy, rodzaj podatku, obowiązujące stawki podatkowe oraz wartość podatku, miało być przesyłane przez (...) do pozwanego w terminie do 15 lutego każdego roku kalendarzowego, a pozwanej przysługiwać miało prawo do bieżącej weryfikacji zgodności oświadczenia ze stanem faktycznym (§ 5 pkt e obu umów). W przypadku, gdy właściwy organ podatkowy wyda decyzję administracyjną, wykonalną lub natychmiast wykonalną, określającą pozwanego jako zobowiązanego z tytułu podatku od nieruchomości w zakresie gruntów, na których zostały ustanowione służebności przesyłu i w rezultacie tej decyzji pozwany zapłaci ten podatek, to roczne wynagrodzenie (...) miało zostać skorygowane o kwotę podatku zapłaconego. W powyższej sytuacji: a) pozwany miał pisemnie powiadomić (...) o otrzymanej decyzji administracyjnej i uregulowaniu zobowiązania podatkowego, b) terminie 14 dni (...) miało dokonać aktualizacji oświadczenia i niezwłocznie wystawić fakturę korygującą VAT (§ 5 pkt g obu umów). W przypadku, gdy właściwy organ podatkowy wyda ostateczną decyzję administracyjną, od której wniesione zostaną wszelkie przewidziane prawem zwyczajne środki odwoławcze, zmieniającą wysokość zapłaconego podatku w danym roku podatkowym od gruntów, na których zostały ustanowione służebności przesyłu, to pozwany miał wyrównać (...) kwoty zapłaconego podatku za okres ustalony decyzją w przypadku, gdy (§ 5 pkt h obu umów). W przypadku, gdy powołana decyzja będzie stwierdzać nadpłatę podatku za rok podatkowy, (...) miało zwrócić pozwanemu zapłacone wynagrodzenie w wysokości odpowiadającej stwierdzonej nadpłacie w terminie 30 dni (§ 5 pkt i obu umów). W przypadku, o którym mowa w § 5 h (...) miało przedstawiać pozwanemu w terminie 4 dni od daty doręczenia decyzji administracyjnej I albo II instancji opinię co do braku zasadności składania środków odwoławczych wraz ze stosowanym uzasadnieniem. Zasada konieczności składania środków odwoławczych miała nie obowiązywać w sprawach, w których ich wniesienie byłoby oczywiście nieuzasadnione. W terminie kolejnych 4 dni pozwany miał przekazać (...) swoje stanowisko w

sprawie. Brak tego stanowiska we wskazanym terminie miał być równoznaczny z brakiem zasadności składania odwołania od decyzji administracyjnej (§ 5 pkt j obu umów).

Załącznikami nr (...) do w/w umów były wykazy nieruchomości do obciążenia służebnością przesyłu, zgodnie z którymi działki ewidencyjne, na których ustanowione zostały w/w służebności były zakwalifikowane w ewidencji gruntów jako leśne albo rolne.

W latach 2012-2017 pozwany płacił powodowi wynagrodzenie z tytułu w/w umów w wysokości odpowiadającej wartości podatku leśnego albo rolnego, gdyż takie podatki powód deklarował od części nieruchomości, na których ustanowione zostały służebności przesyłu.

Za 2018 r. (...) C. i K. złożyły do organu podatkowego deklaracje na podatek od nieruchomości, zgodnie z którymi części nieruchomości, na których ustanowione zostały służebności przesyłu były związane z prowadzeniem działalności gospodarczej. W konsekwencji od tych części nieruchomości zapłaciły podatek od nieruchomości, nie zaś leśny albo rolny. Pismem z 05.02.2018 r. (...) C., a pismem z 13 lutego 2018 r. (...) K. przesłało pozwanemu w trybie § 5 umów o ustanowieniu służebności przesyłu oświadczenia o wysokości deklarowanych stawek podatkowych na 2018 r., zgodnie z którymi części nieruchomości, na których ustanowione zostały służebności przesyłu podlegały opodatkowaniu podatkiem od nieruchomości, nie zaś rolnym albo leśnym.

Stosownie do powyższego, tytułem wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu za 2018 r., (...) C. wystawiło pozwanemu następujące faktury: 1) 28.02.2018 r. nr (...) na kwotę 69.977,19 zł, która obejmowała I kwartał 2018 r., 2) 29.05.2018 r. nr (...) i nr (...) na kwoty – odpowiednio - 69.977,17 zł i 32,02 zł, które obejmowały II kwartał 2018 r., 3) 20.08.2018 r. nr (...) i (...) na kwoty – odpowiednio - 69.977,17 zł i 32,02 zł, które obejmowały III kwartał 2018 r.

Pozwany zapłacił następujące kwoty: 341,20 zł tytułem wynagrodzenia za I kwartał 2018 r. i po łącznie 341,20 zł za II kwartał i III kwartał 2018 r.

Tytułem wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu za 2018 r., (...) K. wystawiło pozwanemu następujące faktury: 1) 26.02.2018 r. nr (...) na kwotę 53.951,83 zł, która obejmowała I kwartał 2018 r., 2) 23.05.2018 r. nr (...) na kwotę 53.951,83 zł, która obejmowała II kwartał 2018 r., 3) 24.08.2018 r. nr (...) na kwotę 53.951,83 zł, która obejmowała III kwartał 2018 r., 4) 23.11.2018 r. nr (...) na kwotę 53.951,83 zł, która obejmowała IV kwartał 2018 r.

Pozwany zapłacił po 306,27 zł tytułem wynagrodzenia za I, II i III kwartał 2018 r., a nadto 310,54 zł tytułem wynagrodzenia za IV kwartał 2018 r.

Pismem z 29.01.2018 r. pozwany poinformował powoda, że nie zgadza się ze sposobem opodatkowania gruntów objętych w/w służebnościami w 2018 r. wg stawki dla gruntów związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej. Takie działanie jest sprzeczne z przyjętym trybem w umowie ramowej, umowach wykonawczych i umowach o ustanowienie służebności przesyłu. Grunty te winny być nadal opodatkowane podatkiem leśnym lub rolnym.

Pismami z 04.04.2018 r., 11.07.2018 r., 14.08.2018 r., 18.10.2018 r. i 06.04.2018 r., 16.01.2019 r. powód wzywał pozwanego do zapłaty w/w wynagrodzeń.

Pozwany podtrzymał stanowisko wyrażone w piśmie z 20.01.2018 r.

W oparciu o powyższe ustalenia Sąd Okręgowy uznał, iż żądania obu pozwów nie zasługują na uwzględnienie.

W związku z kolejnymi zmianami obu powództw przedmiotem wyrokowania w sprawie IX GC 189/19 była kwota 208.704,00 zł z odsetkami (69.736,42 zł (k. 2) + 139.826,62 zł (k. 106) = 209.563,04 zł – 859,04 zł, co do której proces został umorzony z uwagi na skuteczne cofnięcie pozwu - k. 437), a w sprawie IX GC 329/19 kwota 215.263,70 zł z odsetkami (k. 520).

Przedmiotem sporu była wysokość wynagrodzenia z tytułu umów ustanowienia służebności przesyłu. Materię tę regulowały postanowienia § 5 tych umów. Zgodnie z tymi postanowieniami wynagrodzenie to miało odpowiadać wartości podatków i opłat, ponoszonych przez (...) (§ 5 ust 1; § 5 pkt a), co oznacza, że nie miało przynosić powodowi zysku, a jedynie zwracać obciążenia fiskalne. Wysokość wynagrodzenia miała być ustalana na podstawie oświadczeń powoda o wysokości zadeklarowanych w danym roku podatkowym podatkach i opłatach; pozwany miał prawo kontroli tych oświadczeń pod kątem zgodności ze stanem faktycznym (§ 5 ust. 5, § 5 pkt e). Strony uregulowały konsekwencje wydania decyzji określającej pozwanego jako podatkowo zobowiązanego oraz zmieniającej wysokość już zapłaconego podatku (§ 5 ust 7, 8, 9; 10 § 5 pkt g, h, i, j). Konsekwencją tą było skorygowanie wynagrodzenia zapłaconego przez pozwanego, tak by było ono równe zapłaconym przez powoda podatkom i opłatom. Dodatkowo, gdy mocą decyzji powód był zobowiązany do zapłaty wyższych podatków lub opłat miał przedstawić pozwanemu w terminie 4 dni od doręczenia decyzji opinię co do braku zasadności składania środków odwoławczych, na co pozwany miał odpowiedzieć także w terminie 4 dni. Brak odpowiedzi miał oznaczać – w opinii pozwanego - brak zasadności składania odwołania. Strony ustaliły również, że zasada konieczności wykorzystania środków odwoławczych nie obowiązuje w sprawach, w których ich wniesienie byłoby oczywiście nieuzasadnione (§ 5 ust 10; § 5 pkt j). Z powyższych postanowień wynika, że wolą stron była ochrona pozwanego przed zapłatą wyższych podatków lub opłat poprzez odwołanie od decyzji nakazujących ich zapłatę. Odwołanie takie stanowiło „zasadę”, od której wyjątkiem była jego „oczywista niezasadność”. Powołana ochrona miała być realizowana w drodze współdziałania stron co do oceny zasadności odwołania poprzez przedstawienie ich stanowisk (opinii powoda i odpowiedź na nią pozwanego), z tym zastrzeżeniem, że brak stanowiska pozwanego w terminie 4 dni oznaczał, że wg pozwanego złożenie dowożenia jest niezasadne. Powyżej opisany mechanizm kontroli ze strony pozwanego zasadności decyzji jest zrozumiały, jeśli zważyć dwie okoliczności. Po pierwsze, że wysokość jego zobowiązania wobec powoda była prostą konsekwencją takiej decyzji. Po drugie, że decyzje mgły obciążać powoda podatkami lub opłatami w bardzo różnej wysokości. Tak więc powyższe postanowienia powoływały racjonalny mechanizm ochrony interesu pozwanego, w którym rola powoda sprowadzała się do złożenia odwołania w sytuacji, gdy nie było ono oczywiście nieuzasadnione i za takie nie uznał je pozwany.

Odniesienie okoliczności sprawy do powyższej wykładni § 5 umów ustanowienia służebności przesyłu oraz ustawowego obowiązku współdziałania w wykonaniu zobowiązania (art. 353 § 1 i 2 kc) prowadziło do wniosku, że stwierdziwszy w 2018 r., iż zgodnie z prawem winien być zapłacony podatek od nieruchomości, powód winien jednak zadeklarować podatek leśny lub rolny, a następnie, w przypadku niekorzystnej decyzji, złożyć dowożenie. Po pierwsze, powyższe przekonanie powoda było skutkiem zmiany orzecznictwa sądownoadministracyjnego, nie zaś zmiany ustawowej, gdy tymczasem źródłem obowiązku podatkowego jest ustawa, nie zaś orzecznictwo sądów, o czym powód winien wiedzieć. Po drugie, zmiana orzecznictwa sądownoadministracyjnego, przy niezmienionym stanie prawnym, nie skutkowałą „oczywistą niezasadnością” dotychczasowego stanowiska, a tym samym odwołania, o czym powód również winien wiedzieć. Po trzecie, skoro w latach 2012-2017 powód deklarował podatek leśny lub rolny, który płacił, co wyznaczało wysokość wynagrodzenia, to wytworzył się zwyczaj co do rodzaju podatku, a tym samym i wysokości wynagrodzenia. Przy czym, pierwotną podstawą tego zwyczaju były umowy wykonawcze, zgodnie z którymi części nieruchomości obciążone służebnościami były klasyfikowane w ewidencji gruntów jako leśne lub rolne (załączniki nr (...) do tych umów). Po czwarte, skoro podatek od nieruchomości był wielokrotnie wyższy, o czym powód winien wiedzieć, co wprost skutkowało wielokrotnie wyższym wynagrodzeniem, to powód winien również przewidzieć, że wolą pozwanego będzie zapłata wynagrodzenia wg podatku leśnego lub rolnego i złożenie odwołania, co też pozwany wyraził w piśmie z 29.01.2018 r.

Oceniając czynności, które winien podjąć powód w interesie pozwanego, sąd miał na uwadze, że zgodnie z art. 353 § 1 i 2 kc winien był on baczyć na uzasadniony interes pozwanego i nie czynić nic takiego, co by wykonanie zobowiązania komplikowało, hamowało lub udaremniało, co w okolicznościach sprawy, w tym w świetle § 5 ust 10 (§ 5 pkt j) umów ustanowienia służebności przesyłu oznaczało obowiązek zadeklarowania za 2018 r. podatku leśnego lub rolnego oraz ewentualnie złożenie odwołania od niekorzystnej decyzji.

Z uwagi na powyższe naruszenie umów ustanowienia służebności przesyłu wierzytelności pozwów nie powstały, co skutkowało oddaleniem obu powództw (pkt I.1 i II.1 wyroku).

Powyższy wyrok zaskarżył apelacją powód, który powołując się na naruszenie prawa procesowego w postaci art. 327¹ § 1 pkt 2 k.p.c., naruszenie prawa materialnego w postaci art. 65 § 1 i 2 k.c. w zw. z w zw. z § 5 umowy ustanowienia służebności przesyłu z dnia 22.07.2015r., § 5 umowy ustanowienia służebności przesyłu z dnia 20 stycznia 2015r. r. oraz § 5 umowy ustanowienia służebności przesyłu z dnia 14.12.2015r., art. 39a ust. 2 ustawy z dnia 28 września 1991r. o lasach wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie obu powództw.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja okazała się uzasadniona w całości w odniesieniu do rozstrzygnięcia w sprawie z powództwa dotyczącego (...) C. oraz prawie w całości w odniesieniu do drugiej z połączonych spraw.

W sprawie poza sporem była literalna treść istotnych dla rozstrzygnięcia umów o ustanowienie służebności przesyłu, stanowiących podstawę do ustalenia należności z tytułu wynagrodzenia, jakie pozwany, korzystający z tego ograniczonego prawa rzeczowego, miał uiszczać do rąk powoda jako właściciela nieruchomości zajętych pod linie przesyłowe, treść faktur wystawionych przez powodowe(...) oraz ich jedynie częściowa zapłata przez pozwanego.

Postanowienia umowne w tym zakresie zdeterminowane były przy tym treścią bezwzględnie obowiązującego przepisu art. 39 a ust. 2 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (ob. tekst jedn. Dz.U.2021.1275).

Zgodnie z jego brzmieniem „wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa energetycznego zajmującego się przesyłaniem lub dystrybucją energii elektrycznej ustala się w wysokości odpowiadającej wartości podatków i opłat ponoszonych przez (...)od części nieruchomości, z której korzystanie jest ograniczone w związku z obciążeniem służebnością”.

Analogicznej treści postanowienia określające wysokość należnego powodowi wynagrodzenia zostały wprowadzone do zawartych między stronami umów o ustanowienie służebności przesyłu (§ 5).

Jakkolwiek w umowach nie określono tego *expressis verbis*, niemniej oczywiste musiało być, że przez „poniesione przez nadleśnictwo podatki i opłaty” należy rozumieć należności publicznoprawne, jakie właściciel nieruchomości jest zobowiązany ponieść na podstawie obowiązujących przepisów prawa podatkowego (art. 56 kc).

Nie do przyjęcia jest zatem forsowana przez pozwanego koncepcja, jaką zdaje się też akceptować sąd I instancji, zgodnie z którą, czy to na podstawie wykładni oświadczeń woli (art. 65 kc), czy też na podstawie innych okoliczności, w tym np. dotychczasowej praktyki, należy wnioskować, że powinnością po stronie powoda było deklarowanie organom podatkowym, także w 2018 r. uiszczania od gruntów zajętych pod służebności podatku leśnego, a nie podatku od nieruchomości gruntowych związanych z działalnością gospodarczą.

Należy zatem zauważyć, że wbrew stanowisku Sądu Okręgowego, dla takiej oceny nie ma istotnego znaczenia treść poprzednio łączących strony umów, dotyczących korzystania z gruntów leśnych dla celów przesyłu energii, albowiem wygasły one z dniem ustanowienia na rzecz pozwanego ograniczonych praw rzeczowych na nieruchomościach powoda (por. § 1 ust. 3 umowy ramowej o współpracy z 16 sierpnia 2012 r. oraz § 1 ust. 3 umowy wykonawczej).

Jak to już wskazano postanowienia § 5 ust. 1(pkt a) umów dotyczące wysokości wynagrodzenia wręcz dosłownie są przeniesione z art. 39a ust. 2 ustawy o lasach z dnia 28 września 1991 r.(Dz.U. z 2017 r. poz. 788), zgodnie z którym wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa energetycznego zajmującego się przesyłaniem lub dystrybucją energii elektrycznej ustala się w wysokości odpowiadającej wartości podatków i opłat ponoszonych przez (...)od części nieruchomości, z której korzystanie jest ograniczone w związku z obciążeniem tą służebnością.

Interpretacji tych postanowień nie można zatem dokonać w oderwaniu od wskazanego przepisu ustawowego. Trzeba mieć na względzie, że zapis umowny nie był wynegocjowany przez strony swobodnie, w warunkach rynkowych, lecz określony został bezwzględnie obowiązującym przepisem ustawy. Nie ma więc tutaj przestrzeni do innej

interpretacji niż ta, że już samo poniesienie podatku w określonej wysokości jest równoznaczne z taką samą wysokością wynagrodzenia należnego powodowi.

Innymi słowy chodzi w tym postanowieniu o wysokość wynagrodzenia rzeczywiście przez powoda poniesionego, w tym przypadku w stawce podatku od nieruchomości. Przyjmuje się w doktrynie, że tak ustalone wynagrodzenie ma na celu zwrot kosztów publicznoprawnych od tych części nieruchomości, które są obciążone służebnością. Wykładnia przyjęta przez Sąd nie realizuje wobec tego celu umów zawartych przez strony, skoro nie uwzględnia w pełnej wysokości poniesionych przez powoda obowiązków podatkowych.

Wbrew stanowisku Sądu Okręgowego powód nie miał obowiązku deklarowania za rok 2018r. podatku rolnego, czy leśnego, tak jak to czynił w latach poprzednich.

Nie sposób tu mówić o zwyczaju, który miał mieć normatywny charakter. Pomijając już niedopuszczalność doprowadzenia przez opieranie się na tego rodzaju praktyce do naruszenia prawa podatkowego o charakterze *ius cogens*, to takiej, postulowanej przez Sąd Okręgowy interpretacji wzajemnych obowiązków stron, przeczy treść regulujących to zagadnienie postanowień § 5 ust. 5(pkt e) umów o ustanowieniu służebności.

Określono tam bowiem, że o treści deklaracji podatkowych pozwany zostanie powiadomiony do dnia 15-go lutego każdego roku kalendarzowego, podczas gdy same deklaracje podatkowe musiały być złożone najpóźniej do dnia 15 – go stycznia (por. art. 6 ust. 5 pkt 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o podatku leśnym, Dz. U. 2019.888), bądź do 31-go stycznia (por. art. 6 ust. 9 pkt 1 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych, Dz. U. 2019.1170) każdego roku podatkowego.

W praktyce zatem uprawnienia pozwanego w omawianym przedmiocie mogły się ograniczać, tak jak to zresztą zapisano w postanowieniach § 5 ust. 5(pkt e) in fine umów o ustanowieniu służebności, wyłącznie do sprawdzenia złożonych deklaracji pod względem ich zgodności z faktycznym stanem nieruchomości zajętych pod linie przesyłowe.

Wbrew pogładowi Sądu Okręgowego nie sposób też przypisać powodowi, że deklarując za rok 2018 podatek od nieruchomości naruszył obowiązek współdziałania w wykonywaniu zobowiązania(art. 354§ 1 i 2 kc (w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku omyłkowo wskazano art. 353).

Pomijając już, że istotę sporu w sprawie stanowi nie sposób wykonania przez powoda zobowiązania, ale jego treść, to stanowisko takie jest wynikiem niewłaściwej wykładni powołanej normy prawnej i w realiach sprawy nie znajduje uzasadnienia.

Nie ma bowiem podstaw do przyjęcia, aby powód miał obowiązek kierować się swoistą lojalnością wobec pozwanego, co miałyby polegać na dbałości przede wszystkim o ochronę jego interesów ekonomicznych, kosztem realizowania w sposób prawidłowy swoich powinności jako płatnika należności publicznoprawnych.

Strona powodowa nie ustalała bynajmniej wysokości zobowiązań pozwanego, tylko wypełniła ciężący na niej obowiązek podatkowy, a uczyniła to kierując się obowiązującą wykładnią przepisów podatkowych, zaś obowiązki strony pozwanej w zakresie wysokości wynagrodzenia określały zawarte umowy, które wysokość tego wynagrodzenia wiązały ściśle z obowiązującym opodatkowaniem. Z umów tej nie wynikało, że podatek będzie wartością stałą, ani że będzie to podatek leśny lub rolny. To na powodzie, jako podatniku, spoczywa obowiązek corocznego składania deklaracji podatkowych w zgodzie z obowiązującymi w tym względzie przepisami prawa podatkowego.

Jak to już wskazano zprzyjętego w umowie terminu do przedstawienia pozwanemu oświadczenia powoda o wysokości zadeklarowanych w danym roku podatkowym podatków i opłat należy wnioskować, że miał on wyłącznie charakter informacyjny. Termin do 15 lutego danego roku, następował po terminie właściwym do złożenia przez powoda deklaracji właściwym organom, albowiem zgodnie z art. 6 pkt 5 ustawy z dnia 30 października 2002 roku o podatku leśnym, osoby prawne, jednostki organizacyjne, w tym spółki, nieposiadające osobowości prawnej, jednostki organizacyjne (...) a także jednostki organizacyjne Krajowego Ośrodka (...) są obowiązane składać, w terminie do dnia

15 stycznia, organowi podatkowemu, właściwemu ze względu na miejsce położenia lasów, deklaracje na podatek leśny na dany rok podatkowy.

Zaangażowanie pozwanego w ustalenie wysokości stawki podatkowej, zgodnie z ustaleniami stron, mogło w istocie nastąpić na późniejszym etapie, dopiero po wydaniu przez ten właściwy organ stosownej decyzji podatkowej i to mając na uwadze treść umów, tylko wówczas gdyby decyzja została wydana i w swej treści odbiegała in plus czy in minus od złożonego oświadczenia. Tylko w takim przypadku, w odniesieniu do wysokości wynagrodzenia strony określiły dalsze reguły postępowania wymieniając obciążające je obowiązki (tak też uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 29 marca 2019 r. sygn. akt I A Ga 96/19).

Stanowisko Sądu, że powód nie mógł samodzielnie zadeklarować wyższej stawki podatku opierając się jedynie na fakcie zmiany orzecznictwa administracyjnego przy niezmienionym stanie prawnym i obciążyć jego kosztami strony pozwanej, jest nie do obrony wobec podniesionych wcześniej argumentów. Postanowienia umowy cywilnoprawnej zobowiązujące powoda do deklarowania podatków gruntowych w wysokości niezgodnej z obowiązującym prawem musiałyby zostać uznane za nieważne, jako sprzeczne z ustawą lub mające na celu obejście ustawy. (art. 58 § 1 i 3 k.c.).

Sąd powszechny nie miał kompetencji do wiążącego ustalenia wielkości zobowiązania powoda, jednakże mając na uwadze przedstawione przez powoda orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego, reprezentujące jednolitą linię zaliczającą w okresie przed 2018 r ten typ gruntów pod podatek od nieruchomości, nie sposób uznać, że deklaracja podatku z tytułu posiadania nieruchomości zajętych pod linie przesyłowe podatkiem od nieruchomości wykorzystywanych na cele gospodarcze, mogła być inna.

Wymaga bowiem podkreślenia, że, wbrew zarzutom formułowanym przez pozwanego, w wielu sprawach poszczególne jednostki Lasów Państwowych próbowały w postępowaniach administracyjnych podważać obciążanie ich, w tym za lata poprzedzające rok 2018, z tytułu posiadania nieruchomości zajętych pod linie przesyłowe podatkiem od nieruchomości wykorzystywanych na cele gospodarcze.

Wszystkie te sprawy ostatecznie zakończyły się niepomyślnie dla L. na etapie postępowania przed Naczelnym Sądem Administracyjnym, co dotyczy także orzeczeń wydanych przez Wojewódzki Sąd Administracyjny we W., na które powoływał się pozwany (por. np. wyroki NSA: z dnia z dnia 20 maja 2020 r. w sprawie II FSK 416/20, LEX nr 3065132, z dnia 17 czerwca 2020 r. w sprawie II FSK 619/20, LEX nr 3064945, z dnia 20 stycznia 2021 r. w sprawie III FSK2588/21, LEX nr 3113006, z dnia 26 stycznia 2021 r. w sprawie III FSK 2590/21, LEX nr 3113082, z dnia 19 sierpnia 2021 r. w sprawie III FSK 3877/21, LEX nr 3229032 itp.).

Jak to już wskazano sądy powszechne nie miały kompetencji do przesądzania w sposób wiążący o charakterze i wysokości zobowiązań podatkowych powoda ani innych osób fizycznych czy prawnych.

Z kolei, mając na uwadze treść przepisu art. 170 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (tekst jedn. Dz. U. 2019.2325) niedopuszczalne było także kwestionowanie treści relewantnych dla sprawy wyroków sądów administracyjnych.

Spór między stronami winien być zatem rozstrzygnięty przede wszystkim na gruncie przepisów i reguł prawa oraz postępowania cywilnego.

Wbrew pogładowi pozwanego, nie wynikają jednak z tego korzystne dla niego konsekwencje prawne.

Poza sporem było, że powód dochodził wynagrodzenia opartego na wysokości rzeczywiście poniesionych (opłaconych) przez niego podatków od nieruchomości w części zajętej pod linie przesyłowe.

Roszczenie takie znajdowało w związku z tym oparcie zarówno w treści art. 39a ust. 2 ustawy o lasach, jak w literalnym brzmieniu postanowień łączących strony umów o ustanowieniu służebności przesyłu (§ 5) poszczególnych umów).

Rozstrzygając zatem zgłoszone żądanie uznać należy, że miało ono podstawę zarówno w przepisie ustawowym - art. 39a ust. 2 ustawy o lasach jak i w postanowieniach umów o ustanowieniu służebności przesyłu (§ 5 ust. 1 – 4 pkt a-d).

Zgodnie zatem z ogólną regułą rozkładu ciężaru dowodu (art. 6 kc, art. 232 zd. 1 kc) pozwany, chcąc podważyć zasadność powództwa, winien był wykazać (udowodnić), że złożenie przez powoda za rok 2018 r. deklaracji podatkowych od nieruchomości zajętych pod linie przesyłowe, w postaci zgłoszenia ich jako grunty wykorzystywane dla celów gospodarczych, było bezzasadne, a w rzeczywistości wymagały one zgłoszenia jako podlegające podatkowi leśnemu.

Oczywiste jest, że tak określone obowiązkowi dowodowemu pozwany w sprawie nie podołał.

Jak słusznie bowiem podnosi strona powodowa w decyzjach organów podatkowych oraz orzecznictwie sądów administracyjnych ukształtowała się jednolita wykładnia, zgodnie z którą grunty, o jakich mowa, w 2018 r. podlegały zgłoszeniu i opodatkowaniu jako grunty związane z działalnością gospodarczą, na podstawie ustawy o podatkach i opłatach lokalnych (oprócz powołanych wyżej orzeczeń zob. też wyrok NSA z dnia 24 września 2019 r. w sprawie II FSK 1368/19, LEX nr 2740231 a także uzasadnienie do uchwały 7 sędziów NSA z dnia 9 grudnia 2019 r. w sprawie II FPS 3/19, LEX nr 2755594).

Nowelizacja ta nie miała żadnego znaczenia dla oceny treści umowy, bowiem zgodnie z art. 4 tej ustawy weszła ona w życie z dniem 1 stycznia 2019 roku, a więc stosownie do zasady *lex retro non agit* nie miała zastosowania w zakresie stanów faktycznych zaistniałych przed tą datą.

W orzecznictwie przesądzone również, że prawidłowości takiej wykładni nie podważa wejście w życie ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o podatku rolnym, ustawy o podatkach i opłatach lokalnych oraz ustawy o podatku leśnym (Dz. U. 2018 r. 1588), w której ustawodawca zdecydował o podleganiu omawianych gruntów wyłącznie opodatkowaniu podatkiem leśnym (zob. np. w/w wyrok NSA z dnia 19 sierpnia 2021 r. w sprawie III FSK 3877/21, zgodnie, którym zmiany wprowadzone od 1 stycznia 2019 r., polegające na dodaniu art. 1a ust. 2a pkt 4 u.p.o.l., mają charakter normatywny i wprowadzają nowy stan prawny, który nie może mieć zastosowania do wcześniejszych stanów faktycznych).

Wymaga także podkreślenia, że z treści przepisów art. 21 § 1 – 3 Ordynacji podatkowej wynika, na gruncie prawa podatkowego, *sui generis* domniemanie, iż zadeklarowana należność podatkowa jest zgodna z rzeczywistym stanem rzeczy, a domniemanie takie podlega obaleniu wyłącznie w drodze stosownej decyzji organu podatkowego.

W tej sytuacji przyjąć należy, że zadeklarowanie przez powoda co do przedmiotowych nieruchomości opodatkowania ich podatkiem od gruntów związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, a następnie obciążenie równowartością tych należności pozwanego z tytułu wynagrodzenia za korzystanie ze służebności przesyłu, było zgodne z przepisami prawa oraz postanowieniami zawartych umów o ustanowienie tego ograniczonego prawa rzeczowego.

Dodać można, że prawidłowość tego rodzaju stanowiska znalazła także potwierdzenie w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 lipca 2020 r. w sprawie II CSK 130/20).

Pozwany nie kwestionował faktu poniesienia przez powoda (opłacenia) zobowiązań podatkowych w wysokości podanej w pozwie oraz prawidłowości ich naliczenia z punktu widzenia powierzchni gruntów zajmowanych pod linie przesyłowe objęte umowami o ustanowienie służebności przesyłu.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 kpc i art. 385 kpc:

I. zmienił zaskarżony wyrok:

a) w punkcie I. 1 i zasądził od pozwanego na rzecz powoda Skarbu

Państwa – (...)

(...) C. 208.704 zł z ustawowymi odsetkami za

opóźnienie:

- od kwoty 69.568,02 zł od 1 kwietnia 2018 r. do dnia zapłaty,

- od kwoty 69.567,99 zł od 1 lipca 2018r.zł do dnia zapłaty,

- od kwoty 69.567,99 zł od 1 października 2018r.zł do dnia zapłaty,

b) w punkcie I. 2 i zasądza od pozwanego na rzecz Prokuraturii

Generalnej Rzeczpospolitej Polskiej 10.800zł tytułem zwrotu

kosztów zastępstwa procesowego;

c) dodając punkt I. 3 w brzmieniu: nakazuje ściągnąć od pozwanego

na rzecz Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Poznaniu) 10.436 zł

tytułem nieuiszczonej opłaty sądowej od pozwu;

II. zasądził od pozwanego na rzecz Prokuraturii Generalnej

Rzeczpospolitej Polskiej 8.100 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa

procesowego w postępowaniu apelacyjnym;

III. nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa (Sąd

Okręgowy w P.) 10.436 zł tytułem nieuiszczonej opłaty

sądowej od apelacji.

IV. zmienił zaskarżony wyrok:

a) w punkcie II. 1 częściowo i zasądził od pozwanego na rzecz

powoda Skarbu Państwa – (...)L.

(...) K. 214.577,99 zł z ustawowymi

odsetkami za opóźnienie:

- od kwoty 53.645,56 zł od 1 kwietnia 2018r. do dnia zapłaty,

- od kwoty 53.645,56 zł od 1 lipca 2018 roku do dnia zapłaty,,

- od kwoty 53.645,56 zł od 1 października 2018 roku do dnia zapłaty,

- od kwoty 53.641,31 zł od 2 stycznia 2019r. do dnia zapłaty;

b) w punkcie II. 2 i zasądza od pozwanego na rzecz Prokuraturii

Generalnej Rzeczpospolitej Polskiej 10.800zł tytułem zwrotu kosztów

zastępstwa procesowego;

c) dodając punkt II. 3 w brzmieniu: nakazuje ściągnąć od pozwanego

na rzecz Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Poznaniu) 10.729 zł

tytułem nieuiszczonej opłaty sądowej od pozwu;

V. w pozostałym zakresie apelację oddalił;

VI. zasądził od pozwanego na rzecz Prokuratury Generalnej

Rzeczypospolitej Polskiej 8.100 zł tytułem zwrotu kosztów

zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym;

VII. nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa (Sąd

Okręgowy w P.) 10.729 zł tytułem nieuiszczonej opłaty

sądowej od apelacji.

Zmiana wyroku polega na zasądzeniu w obu sprawach od pozwanego na rzecz powoda w każdej z połączonych spraw należności głównych objętych pozwami (tj. należności wskazanych w wystawionych przez powoda fakturach za poszczególne kwartały 2018r., pomniejszonych o dobrowolne wpłaty pozwanego) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie (art. 481 § 1 i 2 kc) od dat ich wymagalności, prawidłowo ustalonych przez powoda na podstawie zapisów § 5 ust. 3 (pkt c) umów o ustanowieniu służebności przesyłu stanowiącym, że wystawione przez oba Nadleśnictwa faktury VAT będą płatne na wskazany w fakturach rachunek bankowy- najpóźniej w ostatnim dniu kwartału.

W sprawie dotyczącej (...) K. apelacja w nieznaczej części została oddalona i wyrok w punkcie II.1 został zmieniony tylko częściowo, a to dlatego, że w tym zakresie apelujący domagał się zmiany wyroku także poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda odsetek za opóźnienie w transakcjach handlowych na podstawie art. 11b ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych (Dz. U. 2021. 424, poprzednia nazwa: ustawa o terminach zapłaty w transakcjach handlowych) oraz opłaty, o jakiej mowa w art. 10 ust. 1 tej ustawy(w sprawie z dotyczącej ...)C. żądanie takie zostało cofnięte, a Sąd Okręgowy umorzył w tym zakresie postępowanie).

To żądanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Co prawda powoda należy zaliczyć do podmiotów, o jakich mowa w art. 3 pkt. 3) wymienionej ustawy, objętych, co do zasady, zakresem jej stosowania.

Natomiast nie ma uzasadnionych podstaw do przyjęcia, aby dochodzone pozwem roszczenie mogło być uznane za „transakcję handlową”, objętą przedmiotowym zakresem działania art. 1 w zw. z art. 4 pkt. 1) ustawy.

Rzeczywiście, w orzecznictwie postuluje się szeroką wykładnię pojęcia „transakcja handlowa”, obejmując nią także czasowe udostępnianie nieruchomości za wynagrodzeniem, np. na podstawie umów najmu lub dzierżawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 sierpnia 2015 r. w sprawie V CSK 668/14).

Niemniej, z istoty omawianej regulacji ustawowej wynika, że dotyczy ona przede wszystkim zobowiązań wynikających ze stosunków obligacyjnych.

Nie ma natomiast wystarczających przesłanek do uznania, że uregulowania te znajdują zastosowanie do czynności z zakresu prawa rzeczowego, takich jak ustanowienie ograniczonego prawa rzeczowego (służebności przesyłu) na nieruchomości.

Nie przekonuje przy tym argumentacja powoda, odwołująca się do pojęcia „świadczenia usług” zawartego w przepisie art. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz.U.2021.685).

Wspomniana wyżej ustawa o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych nie zawiera definicji, dla jej potrzeb, pojęcia „odpłatnego świadczenia usługi” (art. 4 pkt. 1).

Nie można jednak pomijać, że chodzi tu o uregulowania z zakresu prawa prywatnego i to mające charakter szczególnie w stosunku do ogólnych przepisów dotyczących skutków zwłoki dłużnika w spełnieniu świadczenia pieniężnego.

Nie ma zatem dostatecznie uzasadnionych podstaw, aby na grunt tej ustawy przenosić rozwiązania prawne zastosowane w przepisach prawa publicznego (podatkowego), charakteryzujące się odmiennymi założeniami i celami ustawodawcy.

Wystarczy wskazać, że definicja „świadczenia usług” zawarta w powoływanym przepisie art. 8 ustawy o VAT ma charakter bardzo szeroki, „dopełniający”, zmierzając do objęcia opodatkowaniem w zasadzie wszystkich odpłatnych czynności dokonywanych przez podatnika, i to niezależnie nawet od tego, czy klasyfikowane są one jako „usługi” dla potrzeb statystycznych.

Niektóre z elementów tej definicji (por. np. art. 8 ust. 1 pkt. 1 i 2) trudno w ogóle byłoby uznać za „usługę” w tradycyjnym, kodeksowym rozumieniu tego pojęcia (art. 750 kc).

Ponieważ roszczenia główne obu powództwa zostały uwzględnione w całości, a uboczne (odsetkowe) w całości w sprawie dotyczącej (...) C. i w przeważającej części w sprawie dotyczącej (...) K., istnieje podstawa z art. 98 kpc i art. 100 zd. 2 kpc do obciążenia pozwanego w całości kosztami postępowania.

Pozwany ma zatem obowiązek zapłaty na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej w obu sprawach kosztów zastępstwa procesowego wykonywanego przez radcę Prokuraturii w wysokości 10.800 zł (art. 32 ust.3. ustawy z dnia 15 grudnia 2016r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej w zw. z art. 98 kpc(art. 100 zd 2 kpc w zw. z § 2 pkt. 7) Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, Dz. U. 2018.265.) oraz ponieść koszty nieuiszczonej opłaty sądowej od pozwów, od których powód był zwolniony (art. 113 ust. 1 ustawy kosztach sądowych w sprawach cywilnych).

Ponieważ wnioski apelacji uwzględniono w całości w sprawie dotyczącej nadleśnictwa C. i prawie w całości w drugiej z połączonych spraw, przeto uzasadnione jest obciążenie pozwanego w obu sprawach wszystkimi kosztami procesu powstałymi w postępowaniu odwoławczym (art. 98 kpc/100 zd. 2 kpc w zw. z art. 391 kpc).

Pozwanego obciąża w pierwszej kolejności obowiązek zwrotu powodowi kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym, wykonywanego przez radcę Prokuraturii Generalnej R.P. w wysokości 8.100zł zł (art. 32 ust.3. ustawy z dnia 15 grudnia 2016r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej w zw. z art. 99 kpc, §10 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 2 pkt. 7) Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, punkt II i VI wyroku).

Zobowiązany jest także do poniesienia kosztów nieuiszczonej opłaty sądowej od apelacji, od której powód był zwolniony z mocy ustawy (art. 113 ust. 1 ustawy kosztach sądowych w sprawach cywilnych, punkt III i VII wyroku).

Mikołaj Tomaszewski

(...)

starszy sekretarz sądowy

J. F.